

"BULUD FAYTON"

Bu gün söz məkanında, ədəbi camiyədə çözülen, danışılan mövzulardan biri də uşaq ədəbiyyatı ilə bağlıdır. Səsləndirilən fikirlər arasında daha çox qabardılan uşaqlarla bağlı, ümumiyyətlə böyüyən nüsilə əlaqəsi olan və onlara birbaşa nüfuz edə biləcək kitabların, nəşr nümunələrinin azlığı, hətta bəzən olmamasıdır. Təbii ki, səsləndirilən fikirlərdə hər kəsin öz arqumenti var. Amma bir məqam da var ki, onu görmək, onu arayıb-axtarmaq lazımdır. Təəssüf ki, bu gün Azərbaycan ədəbiyyatşünasları, tənqidçiləri, eləcə də ədəbiyyatla bağlı olan bir zümərə nədənsə ya özünü kənara çəkir, ya da əziyyətlə qatlaşmaq istəmir. Əgər onlar həqiqətən uşaq ədəbiyyatının durumu ilə ciddi şəkildə məşğul olsaydılar və yaxud bu sahəyə qan-tərə batmaq ilə müdaxilə etsəydilər, onda görərdilər ki, uşaq ədəbiyyatımız var və yaranmaqda da davam edir. Elə təkcə professor, ədəbiyyatşünas, şair Rafiq Yusifoğlunun yaradıcılığına üz tutsaq, onda görərək ki, Rafiq müəllim həm redaktoru olduğu "Göyərçin" jurnalında, həm də özünün fərdi yaradıcılığında uşaqlara xüsusi yer ayırır. Onun demək olar ki, yarıldıcılığının böyük hissəsini uşaqlara yazdığı şeirlər, poemalar təşkil edir.

Bugünlərdə Rafiq Yusifoğlu öz ənənəsinə sadıq qalaraq övladlarımız, nəvələrimiz üçün özünün "Bulud faytonu"nu çap etdirib. Sox nəfis bir şəkildə tərtib edilmiş və mövzuların bölmələrinə uyğun rəngli şəkillərlə oxucu qarşısına çıxarılmış bu kitab həqiqətən də həm oxumalı, həm də hədiyyə etməli kitabdı. Mən kitabı vərəqlədikcə Rafiq Yusifoğlunun uşaq dünyasına nə qədər yaxından bələd olduğunu gördüm və anladım. Birmənalı şəkildə dedim ki, Rafiq Yusifoğlunun uşaqlarla bağlı dünyası çox rəngarəng və zəngindir. Onun şeirlərinə diqqət yetirəndə loqonik, yıqcam, hətta uşaqların özlərinin danışdığı dildə ifadə etdiyi mənalara heyran qalmamaq mümkün deyil. Məsələn:

**Unutma ki, hər zaman
Bu torpağa bağlısan.
Azərbaycan qızınan,
Azərbaycan oğlusan!**

Və yaxud:

**Hər güldən çox sevirem
Mən bu sarı çiçəyi...
O günəşdi, şəfaqlər
Sarı, sarı ləçəyi...**

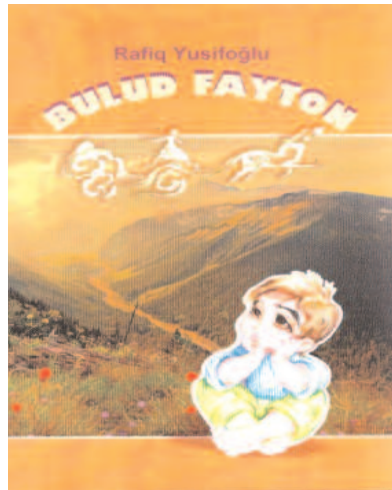
Bu iki nümunəni istənilən uşağa oxumaq və onların çöhrələrindən, yozumundan mətləbi necə anladıklarını aydınca görmək olar. Çünki günəşin rəngi də, Vətənin övladı olmaq da məlum bir həqiqət və sadə bir şəkildə ifadə edilmiş gerçəklidir.

Rafiq Yusifoğlunun şeirlərindəki uşaq

fantaziyası həm maraqlıdır, həm də təbii. Onun "Gün və ay" şeirində bir məqama diqqət yetirək.

**Gecə gündüz hey axır,
Sanma bulaq, çay yatır.
Ay çıxanda Gün batı
Gün çıxanda Ay batır...**

Düşünürəm ki, burdakı söz oyunu yaxşı mənada uşaqların yaddaşına həkk olunmağı necə dəyərlər haqq edir. Yəni uşaq bu misraları bir-iki dəfə təkrarlayan sonra yaddaşına köçürə bilər. Eləcə də "Vələs" şeirində olduğu kimi:

**Vələsə bax vələsə
İstəyir ki, yel əsə.
Küləyin sinəsi ndə
Sehrli saza dönə...**

Və yaxud:

**Bir həftədi hey yağır
Göyden leysan ələdir.
Bəs yağış bazar günü
İstirahət eləmir?**

Bu şeir nümunələrinə diqqət yetirəndə həqiqətən uşaqların maraq dünyasının ustalıqla ifadə edildiyini görmək mümkün deyil. Təbii ki, bu bir məntiqin nəticəsidir. Axı böyüyən övladlarımız yaşlıların istirahət günləriylə bağlı səsləndirdikləri fikirləri müxtəlif məqamlarda əşidirler, duyurlar və burdan da yağışın istirahət edib-etməməsi sualı ortaya çıxır. Onu da şair özünəməxsus şəkildə poeziyaya gətirir.

Bu gün hər bir valideynin düşündüyü bir sual da var. O da cizgi filmləriylə, kompüterlə, televizorla uşaqların təmasıdır, onlardan gələn əks təsirlərdir. Bax, bu mövzunun özünü də şeirə gətirən, onun müs bət və mənfi tərəflərini şeir diliylə uşaqlara çatdıran Rafiq Yusifoğlu təkcə valideyn, şair kimi yox, həm də pedaqoq kimi də məsələyə yanaşır. Məsələn:

**Güzgünün qabağında
Durur bizim Fatimə.
Özünə bəzək-düzək
Vurur bizim Fatimə.**

**Təllərini dayarı
Saçlarına bant taxır.
Qızın hay-həşirinə
Nənə maraqla baxır.**

**- Hara hazırlaşırısan
Mənim balam, de mənə?!
İndicə cizgi filmi
Başlanacaq, ay nənə!**

**Baxacam paltarı
Şəfəq saçan Qarqıza.
Qoy onlar görsünlər ki
Mən də təmizkar qızam.**

Ümumiyyətlə, Rafiq Yusifoğlunun bu kitabındakı fəsilərin adları da elə şeirlərin mahiyyətini uşaqlara çatdırmaq gücündədi. Məsələn: "İşiq, su, torpaq, hava bütün dərnlərə devə", "Küləyin nəğmələri", "Ömrün baharı, yayı, Tanrının sevgi payı", "Payıza bax, qışa bax, Qara bax, yağışa bax..." və digər başlıqlar təqdim olunmuş fotolarla birlikdə oxucunu artıq mövzuya hazırlayır, ona təqdimat edir, ipucu verir. Ona görə də istənilən bölümü açib həmin ifadə olunan şəraitə, məkana, mövzuya daxil olmaq mümkündür. Məsələn, "Ağacın kökü torpaqda, İnsanın kökü eldədi..." bölümündə:

**Dayanmıram yerimdə,
Hey axıram, axıram.
Ağacın kökləriylə
Budaqlara qalxıram.**

**Torpağın sinəsinə
Axıram hopa-hopa.
Ayağım dəyən yerdən
Gül qalxır topa-topa.**

Və yaxud:

**Çiçək
yığırdı çiçək
Deyirdi
özü-özünə
Gül güldü,
çiçək çiçək.
Çiçəyin
bu sözüne
Gül güldü,
gözlərindən
Şeh axdı
çiçək çiçək...**

Bəli, məhz bu cür şeirlərin ovqatında uşaqlarımızı böyütsək, onların uşaq dünyasını bəzəsək, inanıram ki, sabahımızdan arxayın ola bilərik! Və son-da Rafiq Yusifoğlunun bu kitabına uğur olsun deyirəm! Və "Bulud faytonu"nu uşaqlarınız üçün əldə etməyə hər birinizi səsləyirəm.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU